REDACŢIUNEA.
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr.
— Publicărĭ maĭ dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Têrgul Inuluĭ Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 207. Braşov, Lunĭ-Marţĭ 19 Septemvrie (2 Octomvrie). 1900.

Dela adunarea comitatuluĭ.

Braşov, 1 Octomvrie st. n.

Astăḑĭ a fost érăşĭ una din acele puţine adunărĭ ale representanţeĭ comitatuluĭ Braşov, carĭ n'au mers după şablon, terminându-se în câte-va óre, ci a fost maĭ mişcată şi maĭ bogată de discusiunĭ importante, referitóre la ţéra tristă, precară şi ameninţătóre, ce s'a pregătit cetăţenilor nemaghiarĭ prin necurmatele tendinţe şi încercărĭ de maghiarisare pe tóte terenele şi în tóte chipurile, carĭ nicĭ că pot trăsni tóte în mintea omuluĭ nepreocupat şi cu judecată sănĕtósă.

Ordineĭ de ḑi i-au premers două interpelaţiunĭ, una din partea română, arătând prigonirile neînteméiate, şi abuzul, ce se comite de către organele poliţienescĭ din loc faţă cu publicul român prin modul de procedere şovinist şi nedrept în afacerea colorilor oprite, alta din partea săséscă, relativ la nerespectarea dreptuluĭ limbeĭ protocolare şi îndeosebĭ a limbeĭ germane în comunicarea cu părţile a autorităţilor la citaţiunĭ, resoluţiunĭ etc.

Intre obiectele puse la ordinea de ḑi cel ce a fost aşteptat cu maĭ mare interes şi putem ḑice chiar încordare a fost punctul privitor la decisiunea representanţeĭ orăşenescĭ din loc, ca numele oficial al oraşuluĭ sĕ fiă „Kronstadt“, şi la recursul înaintat aceste decisiunĭ de către membri maghiarĭ aĭ representanţeĭ. Adunarea generală a comitatuluĭ era chiămată acum a-se pronunţa la rêndul eĭ, décă află motivată orĭ nu procederea primărieĭ şi a representanţeĭ comunale.

S'a întêmplat, că în ḑiua de 29 August a. c., când s'a adus acea decisiune de către adunarea comunală, n'a fost de faţă nicĭ un membru maghiar şi aşa hotărîrea s'a luat unanim.. Acésta a supĕrat mult pe şoviniştiĭ de aicĭ, aşa că au încercat sĕ combată decisiunea de a-se da oraşuluĭ numirea „Kronstadt“ şi din punct de vedere formal în recursul lor, ca şi în adunarea comitatensă de aḑĭ. N'a avut însĕ nicĭ un resultat combaterea lor, căcĭ s'a dovedit, că procederea formală a lor a fost corectă. Décă au lipsit membriĭ maghiarĭ dela acea adunare comunală, e vina lor, dér şi décă ar fi luat parte, hotărîrea combătută de eĭ totuşĭ s'ar fi luat de către majoritatea covêrşitóre, cum s'a luat acuma, în adunarea representanţeĭ comitatuluĭ, la care au luat şi eĭ cu toţiĭ parte.

Au venit de astă-dată membriĭ maghiarĭ cu toţiĭ, ca sprijiniţĭ de fişpanul sĕ lupte pentru propunerea „comisiuneĭ albumuluĭ localităţilor ţĕriĭ“, ca oraşul acesta în viitor sĕ se numéscă numaĭ „Brassó“. Pe ceĭ carĭ deja astăḑĭ consideră Braşovul ca un oraş închinat maghiarisăriĭ, îĭ genéză fórte mult, că n'au putut împedeca nicĭ într'un chip în adunarea comuneĭ, şi acum şi în a comitatuluĭ, luarea aceleĭ hotărîrĭ, lor atât de neplăcute.

Cu cât maĭ slabă era însĕ influinţa şi puterea minorităţiĭ maghiare faţă cu majoritatea covêrşitóre a membrilor celorlalţĭ, cu atât maĭ mult vorbitoriĭ maghiarĭ au credut de lipsă a ridica diapasonul lor, tălmăcind sentimentele şoviniste ale rasseĭ aşa ḑise alcătuitóre de stat. Au început sĕ paradeze érăşĭ cu puterea statuluĭ, cu legea, care ar pretinde ca tóte, chiar şi numele, sĕ fiă unguresci, au venit cu tóte tertipurile şi apucăturile şovinismuluĭ violent, ba directorul de şcóle reale de stat din loc a debutat chiar şi cu ameninţărĭ în stilul luĭ Komjathy şi cu denunţărĭ, că Saşiĭ ar fi gata sĕ cheme în ajutorul lor pe puternicul împĕrat al Germanieĭ cu tótă oştirea sa.

Acéstă pledare fulminantă însĕ şi-a avut un efect contrar. In loc sĕ producă efectul, ce l'a intenţionat, a făcut maĭ mult o impresiune comică asupra ascultătorilor saşĭ, carĭ ajunse la culme când amintitul vorbitor maghiar cu nume german a afirmat, că, după cum a auḑit el, ministru-preşedinte şi de interne Szell era la început înclinat a primi numirea oficială de „Kronstadt“, dér agitaţiunile Saşilor prin pressă şi patima, ce ar fi desfăşurat'o eĭ în acéstă privinţă, l'ar fi făcut sĕ se abată cu totul dela gândul sĕu primitiv. Nu maĭ puţină ilaritate a produs şi argumentul adus în recurs, ca şi de vre-o doĭ vorbitorĭ maghiarĭ din adunare, că legea de naţionalitate ar fi, care ar pretinde, ca în basa disposiţiuneĭ, după care limba statuluĭ este cea maghiară, numele oraşelor încă sĕ fiă tot numaĭ maghiare. La acéstă afirmare ce totul neînteméiată 'i-s'a reflectat nemerit de către un membru român, că comunele au sĕ-şĭ stabiléscă numele lor, nu statul, precum şi individul, nu capĕtă numele sĕu dela stat.

Intre vorbitoriĭ saşĭ, carĭ au apĕrat cu căldură şi cu însufleţire hotărîrea luată de representanţa comunală, s'a încins cu acéstă ocasiune şi o discuţiă interesantă privitor la documentele istorice asupra numeluĭ oficial al oraşuluĭ. Aceste discuţiunĭ vor face obiectul dăreĭ de sémă maĭ amĕnunţite. Notăm aicĭ numaĭ, că şi în acéstă discusiune argumentele Saşilor au fost maĭ tarĭ.

Ast-fel după o desbatere de 3 şi jumĕtate óre s'a hotărît şi din partea adunăriĭ comitatuluĭ cu covêrşitóre majoritate, ca numele oficial al oraşuluĭ sĕ fiă „Kronstadt“, ér nu „Brassó“. Caracteristic pentru atitudinea Saşilor în acéstă cestiune maĭ este şi faptul, că toţĭ funcţionariĭ saşĭ dela comitat au votat şi eĭ pentru propunerea comisiuneĭ permanente, adecă în contra propunereĭ şi cerereĭ maghiare.

Metropolitul I. Meţianu la Braşov.

Precum am amintit în numĕrul trecut, I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Meţianu*, încungiurat de-o numĕrósă suită, a sosit la Braşov Sâmbătă la 2 óre după amédĭ.

La gară a fost întîmpinat de-un numĕros public român, în primul rênd deputaţiunile şcólelor şi bisericilor române în frunte cu protopopul Ioan *Petric*.

In discursul cu care acest venerabil protopop al Braşovuluĭ a bineventat pe I. P. S. Sa, s'a accentuat maĭ ales zelul neobosit, cu care I. P. S. Sa cu tótă etatea sa înaintată ţine sĕ se presente în persónă în mijlocul credincioşilor sĕĭ fără considerare de distanţă, prin ceea-ce face, ca simţul religios sĕ se întăréscă şi maĭ mult în aceia, carĭ îl vĕd în mijlocul lor. I. P. S. Sa rĕspunḑĕnd în scurte cuvinte, a dat espresiune bucurieĭ sale, când o simte când vede, că e primit cu atâta bucuriă în mijlocul credincioşilor sĕĭ, căcĭ în acéstă dragoste nu vede atât un semn de alipire faţă de persóna sa, cât maĭ ales faţă de biserica, pe care o representă.

După sosirea sa în oraş, I. P. S. Sa a ţinut în biserica S-luĭ Nicolae vecernia după tipicul Rosaliilor.

*

Erĭ, Duminecă, s'a ţinut sfinţirea bisericeĭ S-luĭ Nicolae, la care a pontificat însuşĭ I. P. S. Sa, asistat de: vicarul Dr. Il. Puşcariu, Dr. Roşca, asesorul M. Voileanu şi diaconul Dr. I. Cristea; din partea bisericeĭ au servit protopopul V. Voina şi preotul Dr. Saftu. Au maĭ asistat protopopul Petric şi archimandritul Dionisie dela Buştenĭ.

Sfinţirea s'a făcut cu deosebită pompă între sunetul clopotelor şi bubuitul trésculilor.

Biserica prin noua reparaţiune a luat o înfăţişare incomparabil maĭ frumósă de cum era maĭ înainte. Pictura cea nouă, deşi simplă, dă însĕ bisericeĭ un aspect fórte

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

(17)

Antropomorfism şi antiantropomorfism în limba română.

(Urmare.)

Geană, (clasic lat. *palpebra*) precum s'a amintit deja în detaiŭ în lista antropomorfismelor, corĕspunde ca etimologiă latinesculuĭ *gena*, care în graiul vechilor Romanĭ indica partea aceea a feţiĭ, ce se estinde dela pleópe în jos până la osul fălciĭ.

Sprânceană, întrucât difere total ca etimologiă de forma latină corĕspunḑĕtóre: *supercilium*, încă póte fi clasată între antiantropomorfismele limbeĭ române. Pentru originea cuvêntuluĭ *sprânceană* s'au propus până acum fel de fel de etimologiĭ: supercilium, supracilium (Weigand, Olympo Wlachen 54), superincilium (Haşdeu, Cuvinte I, 111), suprincella (Schuchardt, Supliment la Cuv. luĭ Haşdeu, XXXVI), superingena (Cihac, Dict. I, 107) super ad-(in)genam (Byhan în al VI-lea anuar al semin. rom. Lipsca, pg. 357) etc.

Tóte aceste etimologiĭ, maĭ mult séu maĭ puţin seriόse sunt isvorîte din tendinţa de a identifica cu tot preţul forma românească *sprânceană* cu forma cunoscută a latinităţiĭ clasice: *supercilium*. Identificarea însĕ în casul de faţă din punctul de vedere al desvoltăriĭ istorice a limbeĭ românescĭ e absolut imposibilă; din supercilium latin nu s'a put nasce la nicĭ un cas sprânceana românéscă.

Trebue decĭ căutată altă etimologie maĭ justificabilă din punct de vedere fonologic. Vechea limbă românéscă, precum şi graiul Aromânilor din peninsul balcanică vor clarifica pe deplin cestiunea.

In cărţile vechĭ bisericescĭ întêlnim forma *sufruncea*, aşa d. e. la Dosofteiŭ, Vieţile sfinţilor 1683 (Octomvrie 81 a): „Şi vĕdum faţa luĭ şi de multă bĕtrâneaţe nu i-se vedea ochiĭ, că-i era slobozite *sufruncealele* [notă marginală: *sprânceane*] preste ochĭ“. Dialectul aromân asemenea cunósce până în ḑiua de adĭ esclusiv forma *sufrânţeao* pl. *sufrâuţeale* (Weigand. Die Aromunen II, 330; id. VI Ib. 357.)

Identitatea formeĭ vechĭ dacorom. *sufrunceua* cu forma arom. *sufrunţeao* e evidentă, avênd ambele ca prototip pe lat. *sub-fronticella*[1])

Forma modernă dacorom. sprânceană nu póte fi la nicĭ un cas despărţită de forma veche sufruncea, ér derivaţiunea acésta póte fi justificată şi din punct de vedere fonologic cu destulă probabilitate.

Inainte de tóte trecerea grupuluĭ -*un* în-ân (sufr*un*cea" şi spr*ân*ceană) e destul de familiară în limba română. Sĕ se compare formele dacorom. *frunte*, *frunză* cu formele corĕspunḑĕtóre arom. *frânte* séu *frâmpte* şi *frândză*. Paralel cu *frumseţe* obvine dialectal şi *frâmseţe* (Braşov), ér în Cazania luĭ Varlaam 1643 cetim *înfrămşat* (Ureche, Schiţă d. ist. lit. rom. pg. 138) în loc de în*frum(u)şat*. Maĭ departe avem paralelismele latino-române: *fontana* şi *fântână*, *longum* şi *lângă*, *foras* şi *fără*, *afară*, *contra* şi *cătră*.

Probabil, că această fluctuaţiune între -*un* şi -*ân* stă în legătură cu aceeaşĭ apariţiune în dupletele de origine slavă, ca poruncă-porâncă, golumb-golâmb etc.; sĕ se compare şi formele românescĭ de provenienţă slavă, în carĭ sunetul nasal *on* al limbeĭ paleoslave sĕ reflectéză parte prin -un (muncă, prund, scump etc.), parte prin -ân (gând, gândesc, trântă, trântor etc.), asupra cărora sĕ se compare Byhan, Vechile vocale nasale în elementele slavice ale limbeĭ românescĭ. (Anuarul V. al sem. rom. d. Lipsca.)

Modificarea părţiĭ finale din sufrun*cea*, pentru ca sĕ pótă resulta spân*ceană*, sĕ datoresce fără îndoélă influinţeĭ substantivuluĭ *geană*. Confusiunea între sufruncea şi geană, ca părţĭ împrejmuitóre ale ochilor şi avênd ambele aprópe aceeaşĭ făptură, a fost favorisată şi de analogia fonetică (sufrun*cea* şi *gea*nă, pl. sufrun*cele*, *gene*). E o asociaţiune fórte firească de ideĭ între gene şi sprâncene, căcĭ povestea câteculuĭ:

Genele, sprâncenele,
Alea fac pĕcatele.

sĕu:

Genele, sprâncenele,
Alea 'mĭ mâncă ḑilele.

Decĭ sprânceană ca resultantă a con-

---

[1]) *Fruncea* (frunticea) din fronticella încă obvine în limba cărţilor bisericescĭ. cf Şăineanu, Semas. 103. Sufruncea din sub-fronticella e o compoziţiune de aceeaşĭ categoriă ca şi subsuară, forma veche a luĭ subţióră din sub-subala, vedi articolul meu, Câte-va etim. pop. rom. în „Gaz. Trans“ 1899, Nr. 37.

drăgălaş, devenind în acelaşi timp biserica mult mai luminósă ca înainte.

S'a reparat podişorul, şi s'a întocmit o nouă scoică acustică pentru cor.

La serviciul divin a cântat corul studenţilor cu concursul tenoristului Popovicĭ dela conservatorul din Bucurescĭ. Esecuţiunea a fost înălţătóre şi liturgia, composiţiă a d-lui G. Dima îmbogăţită cu melodii nouĕ.

Deóre-ce sfinţirea bisericei a concădut cu diua Sf. Sofii, patróna scólelor, s'a ţinut şi înaugurarea festivă a începutului anului scolastic, conchiămându-se duchul sfânt şi ţinêndú-se la finea sf. liturgii un parastas pentru memoria întemeiătorilor scólelor.

Serviciul divin s'a terminat printr'un discurs ocasional din partea I. P. S. Sale Metropolitului cu deosebit talent oratoric, prin care lucrurile cele mai profunde scie sĕ le predea cu deosebită claritate şi cu măéstră simplitate în modul cel mai poporal, a ţinut un edificător discurs despre puterea credinţei în Dumnedeu.

Dela biserică întreg publicul a plecat, în frunte cu I. P. S. Sa, într'o fărmecătóre procesiune de o frumseţă adevĕrat orientală, până la scólă, unde s'a făcut sfinţirea apei pontificând tot I. P. S. Sa, la finea serviciului a adresat tinerimei scolare un măduos discurs, vorbind cu o însufleţire adevĕrat tineréscă despre importanţa scólei şi bisericei ca factorĭ fundamentalĭ şi indispensabilĭ pentru educaţiunea şi cultura poporului nostru.

După reîntórcerea convoiului bisericesc I. P. S. Sa a ţinut în sala cea mare a gimnasiului recepţiunea delegaţiunilor în frunte cu preşedintele P. Nemeş şi a corpului profesoral în frunte cu directorul Oniţiu.

După terminarea părţii oficióse I. P. S. Sa a participat la prândul dat în casa d-lui protopop V. Voina, cătră séră a visitat biserica şi noul edificiu al scólelor elementare de pe Tocile, cu care ocasiune I. P. S. Sa a oficiat însuşĭ la vecerniă ţinênd un discurs bogat în învĕţăturĭ frumóse despre valórea şcólei şi a unei bune economii între împrejurările grele de adĭ.

*

Astădĭ, Lunĭ, înainte de prând, I. P. S. Sa însoţit de vicarul archi-episcopesc Dr. Il. Puşcariu şi secretarul Dr. Ilie Cristea a visitat scólele, asistând clasă de clasă la prelegerĭ, unde cu o părintéscă bunăvoinţă a adresat cuvinte de mulţămire profesorilor, ér scolarilor cuvinte de îmbărbătare.

Cu trenul de 2 óre p. m. I. P. S. Sa s'a reîntors la Sibiiu.

Nou partid austriac. In Austria este în formaţiune un nou partid politic. „Politik" din Praga publică un apel al contelui *Harach*, în care face propunerea ca din toţĭ bărbaţii naţiunilor şi partidelor sĕ se constitue un *partid austriac*, al căruia program sĕ cuprindă, între altele, următórele puncte:

Reformă a constituţiei pe basa legilor esistente; egală îndreptăţire în biserici. scóle şi înaintea justiţiei; alegere nemijlocită, reforma dreptului electoral provincial; protegiarea naţionalităţilor; propagarea sentimentului dinastic al popórelor; susţinerea limbei germane, ca limbă universală, în armată şi în guvernamentul central; a se introduce o a doua limbă ca obiect obligător în şcólele medii; îmbunĕtăţirea clasei muncitorilor.

Tóte aceste postulate sunt a se duce îndeplinire prin compromis al majorităţii patrioţilor din cameră şi printr'un guvern compus din tóte naţionalităţile.

Conflictul României cu Bulgaria.

„Pester Lloyd" scrie, că conflictul româno-bulgar, căruia i-a cădut jertfă deja ministrul bulgar *Nacevicĭ* a pretins şi *a doua jertfă.* I-se anunţă adecă din Bucurescĭ, că posiţiunea *agentului diplomatic român* din Sofia, a d-lui *Mişu*, a devenit fórte sdruncinată şi că rechemarea sa dela post sĕ aşteptă încurênd.

Tot din Bucurescĭ i-se anunţă numitei foi, că încă înainte de finea sĕptĕmânei acesteia vor fi terminate actele, carĭ tractéză despre procederea comitetului macedonean şi vor fi transmise guvernului bulgar.

Informaţiunea mai spune, că în acele acte (ordonanţa definitivă) se află scrisorĭ scrise de mâna lui Sarafoff, carĭ conţin detailurĭ asupra unui plan pentru aţîţarea unei rĕscóle în Macedonia şi sĕvîrşirea de atentate contra regelui Carol şi Alexandru. In Bucurescĭ se aştepta, că guvernul bulgar va introduce imediat după primirea acelor acte paşii necesarĭ judecătorescĭ. Décă acéstă aşteptare nu s'ar împlini, atuncĭ urmarea neapĕrată va fi *o deplină întrerupere a raporturilor diplomatice.*

Cei din Bucurescĭ se provócă la faptul, că lecţiunea dată de guvernul român Bulgarilor în acéstă afacere este aprobată de Sultanul, Bulgarii din parte-le nu se sfiesc de a câştiga bunăvoinţa Porţii prin tot felul de asigurărĭ de credinţă sinceră de vasalĭ. De-odată Sultanul a devenit mult căutat şi curtat.

In ce privesce rechemarea actualului agent diplomatic din Sofia, precum şi eventuala totală rupere a raporturilor diplomatice, foile române nu fac nicĭ o amintire, şi decĭ rĕmâne, ca informaţiunea lui „P. Lloyd" sĕ fiă confirmată şi din partea competentă.

*

Procesul asasinilor bulgărescĭ.

D-l jude instructor Florescu a asigurat pe d-l procuror general Ciocârdia, că va termina ordonanţa cel mult până Duminecă. Vor fi trimişĭ înaintea Curţii cu juraţĭ vre-o 22 de individĭ, unii criminalĭ, alţii complicĭ, ér restul agenţĭ provocatorĭ.

Ordonanţa va fi trimisă Camerei de punere sub acusaţiă sĕptĕmâna viitóre. Până acuma nu este nimic stabilit în privinţa dilei când acest proces important va veni înaintea Curţii cu juraţĭ.

Pressa grecéscă şi România.

Diarele din Atena, de când cu conflictul româno-bulgar, pǎrtinesc mult reclamaţiunile României şi scriu tóte în sensul unei înfrăţirĭ greco-române.

Fóia naţionalistă „*Agon*" scrie între altele:

Cearta dintre România şi Bulgaria, de va avé séu nu consecinţe rĕsboinice, nu discută, căcĭ lucrul încă nu este stabilit; ceea-ce se scie însĕ bine şi se vede, este noua situaţiune ce popórele din Balcanĭ îşĭ capĕtă, atât pe tĕrîmul etnic, cât şi pe cel economic. Fie-care scie de acuma ce trebue sĕ facă, ca sĕ preponpondereze şi sĕ reuşéscă în scopurile sale naţionale. Dér şi politica esternă a Puterilor celor marĭ va sci sĕ pue odată capĕt situaţiunei nesigure din Balcanĭ, creată şi prin toleranţa Turciei. Sultanul mai cu sémă, prin stîngăcia sa, provócă tóte răsvrătirile din Orient, lăsându-se a fi condus de un guvern alcătuit din ómenĭ, al căror unic şi hotărît scop, nu este decât banul şi i-ar banul, fie el agonisit prin orĭ-ce mijloc.

Astădĭ însĕ nu este momentul de a judeca lucrurile în imperiul turcesc, *ci mijlocul care ne-ar îndruma spre o înţelegere frăţescă între Grecĭ şi Românĭ.* Punctul, séu mai bine dis vêrful hotarului d'asupra căruia Grecii vor da mâna de frăţiă Românilor, nu este nicĭ la Pind nicĭ la Rodop, ci în altă parte mai solidă şi mai temeinică pentru scopul ce amêndouĕ aceste naţiunĭ au de îndeplinit în Europa pe tĕrîmul libertăţei şi al civilisaţiunei.

Ca sĕ se pótă ajunge însĕ punctul acesta amêndoi trebue sĕ înţelegem, că unul şi acelaşĭ avem în faţă acelaşĭ inimic: *pericolul slavismului.* Nechibzuinţa séu chiar nedibăcia nóstră ne va sdrobi pe amêndoi şi lovitura de graţiă nu ne-o va da altul, decât anti-mergĕtorul slavismului, ramificaţiunea numită bulgarism, care are pretenţia obrasnică de-a premedita succesiunea consângeanului sĕu turc, pentru-că întrarea lui în concertul european a făcut'o întocmai ca şi Turcul, prin asasinărĭ, jăfuirĭ, masacrărĭ şi tot felul de atrocităţĭ, carĭ de carĭ mai sĕlbatice.

Grecĭ şi Românĭ, suntem datorĭ sĕ primim mîrşăvia bulgăréscă ca un dar ceresc, trimis nouă de înalta Providenţă, pentru-că printr'însa ni-se deschid ochii sĕ vedem pe cine avem în faţă şi că avem timpul de-a lua mĕsurile cuvenite.

Cuţitul şi toporul bulgăresc, carĭ, astădĭ sdrobesc inima unui român şi erĭ au asasinat un Grec, trebue sĕ fie deificat şi de Grecĭ şi de Românĭ, trebue sĕ fie declarat de mare bine-făcĕtor al nostru, pentru că, în loc sĕ tae în douĕ Românismul de Elenism, din potrivă, au rupt legăturile urei şi neîncrederei fără înţeles, dând loc unei îmbrăţişărĭ sincere între popóre, carĭ se certau fără sĕ-şĭ dea sémă pentru ce. Şi acéstă ură şi neîncredere, care a început deja sĕ se limpedéscă de amêndouĕ părţile, nu numai, că se va stînge, dér va fi predecesorul uniunei pe care de atâta timp adevĕraţii prietenĭ ai României o doresc între Grecĭ şi Românĭ.

Rĕscólă în Albania.

Rĕscóla, ce s'a iscat în Albania, a început sĕ ia un caracter, căruia i-se dă atenţiune şi în pressa europénă.

Scirile mai nouĕ spun, că palatul guvernatorului turc dela Scopia era sĕ fiă atacat de Albanesĭ, carĭ năvăliseră asupra lui în numĕr mare. Armata turcéscă a încunjurat însĕ palatul şi în tot oraşul s'a concentrat armată. Agitaţia e fórte mare.

Causa rĕscolei Albanesilor din Copia, se dice, ar fi împrejurarea, că orĭ-ce paşă turc, care merge în Albania, duce o strajnică campaniă în contra lor, pe când pe Sêrbĭ şi pe Bulgarĭ îi protegéză. In diua têrgului Albanesii sunt opriţĭ de a întra în oraş fără un garant, afară de asta *limba albanesă este oprită la Scopia.* Au fost arestaţĭ aicĭ 50 de Albanesĭ.

In comuna Zaias, locuită numai de albanesĭ, toţĭ locuitorii s'au resculat în potriva autorităţilor turcescĭ. Aicĭ s'a întêmplat un atac cu soldaţii. Lupta s'a întêmplat afară la câmp. Au fost omorîţĭ 3 soldaţĭ turcĭ, ér răniţĭ 5. Albanesii au avut 4 morţĭ şi 2 răniţĭ. Soldaţii turcĭ în fine au fost puşĭ pe gónă, fiind resculaţii fórte mulţĭ.

Se mai afirmă, că Albanesii se pregătesc ca pentru rĕsboiŭ.

SCIRILE DILEI.

— 18 Septemvrie v.

Limba română în şcóla de cadeţĭ. Ministrul comun de rĕsboiŭ a dispus, ca cu începerea anului şcolar present propunerea limbii române sĕ fiă obligătóre în şcóla militară de cadeţĭ din *Cameniţ*, în Slavonia, pentru toţĭ elevii din acéstă şcólă, încredinţând propunerea acestui studiu profesorului dela numita şcólă, d-lui căpitan dela reg. 2 de inf. Ioan *Voicu*, originar din comuna Gurarîu, comitatul Sibiiului. Şcóla de cadeţĭ din Cameniţ este unica şcólă militară din tótă monarchia, unde limba nóstră se propune ca *obligată*, căcĭ limba română dela 1894 era scósă din tóte şcólele militare din monarchiă.

Un patriot model. Bunii Românĭ din orăşelul românesc Neveasta în Macedonia au trimis d-lui Vasile Danu, moşier, o adresă, prin care îi mulţumesc pentru marele interes, ce întotdéuna a purtat şi pórtă pentru şcóla românéscă din comuna sa natală. In adevĕr d-l Dan, domiciliat în comuna Bâcu de lângă Bucurescĭ şi important membru al Societăţii de cultură macedo-română, a făcut o mulţime de binefacerĭ şi în orăşelul, unde s'a născut şi a copilărit. Aci a intreţinut d'a rêndul înainte de 77, un institutor românesc. Pe la 1890 a dăruit casele sale pentru şcóla de fete; ér anul acesta pentru repararea radicală a acestui local şcolar a cheltuit mai bine de douĕ mii lei. Cât despre copiiĭ sĕracĭ, carĭ frecuentéză şcólele nóstre din Neveasta n'a rĕmas Pascĭ şi Crăciun, ca sĕ nu fiă ajutaţĭ cu ceva. Cu un cuvênt: d-l Vasile Dan este patriotul, cu care se mân-

---

fusiunei formei sufruncea cu forma geană e una din multele etimologii poporale¹), în carĭ limba românéscă e atâ de bogată.

Notă. In mod tot atât de pedant arbitrar, ca şi sprânceană cu supercilium, sĕ identifică de regulă forma românéscă *strigare* cu forma lat. clasică *exquiritare*, ér însurare cu *uxorare* (în anuarele seminarului român din Lipsca, V. Ib. pg. 41 şi III Ib. pg. 54). Strigare însĕ presupune necondiţionat o formă corĕspundĕtóre lat. *strigare din striga (bufniţă), avênd sensul fundamental de a ţipa ca o bufniţă; ér însurare e probabil o composiţiune pur românéscă din în şi soru (forma veche a lui soră, comp. soru-mea), avênd sensul fundamental de a întra cu o femeiă în raport de soră, a şi-o face soră, a trăi cu ea ca frate şi soră; composiţiunea românéscă decĭ voesce sĕ esprime intimitatea vieţii casnice. Tot într'unul din anuarele seminariului român din Lipsca (V Ib. pg. 34) mai aflăm o etimologie originală a d. Weigand: *sculare* din *extollere* (Risum teneatis?!?). Lui sculare îi corĕspunde corect o formă latină **excollare* dela collum (grumaz, gât); în graiul Aromânilor până în diua de adĭ sculare mai are încă sensul de a scóte din gât, d. e. sculă boaţe mare, adecă ridică glas mare (Boiagi 202, 203). Asupra acestora însĕ altădată.

Spată, pl. spate séu spete (lat. clasic *tergum* mai ales la ómenĭ, ér *dorsum*, din care noi am făcut dos, mai ales la animale) e latinescul *spatha*, (*lopată*, sabiă lată). In celelalte limbĭ romanice sĕ aplică diminutivul *spathula*, ca d. e. ital. spalla, fr. épaule; sĕ se compare românesce ***lopăţica umĕrului***, numele poporal al omoplatului. Spatha resp. *spathula* a ajuns probabil sĕ se întrebuinţeze în sens de spate, dos, şi anume în loc de *scapula*, resp. scapulae (umerĭ, spate) deja în limba latină în urma unei uşóre confusiunĭ datorite etimologisării poporale.

Coşul pieptului se numesce în graiul poporului nostru *sternul*.

Furca pieptului séu ***lingura pieptului*** sĕ numesce osul sternului, unde se întêlnesc cóstele dinainte.

Şale, resp. *şele*, (lat. *lumbus*) e o formă pluralică a singularului *şea*. *Şeua* (din lat. *sella*,¹) scăunel) e scăunelul, ce se pune pe spatele calului pentru înlesnirea călăritului. *Şale* s'a numit la început partea aceea din spinarea calului, preste care se aşédă şéua. Dela cai apoi numirea s'a aplicat şi la om, indicând partea corĕspundĕtóre a corpului omenesc.

Rănunchi séu ***rărunchi*** se numesc în multe părţĭ *rinichii*. Cuvintele nu sunt identice, precum s'ar părea la prima prvire. Numirea corĕspundĕtóre latină este *ren*, resp. pl. *renes*. Din forma diminutivală *renic(u)lu(s)* a lui ren a resultat românesce *rinichiŭ*. Rănunchiŭ séu rărunchiŭ se mai numesce în graiul poporului nostru şi o plantă, şi anume *piciorul cocoşului*, lat. *Ranunculus* (dimin. dela rana, brócă, identic decĭ cu grec. batrachion, broscuţă). Din acest ranunculus a resultat românesce *rănunchiŭ*, ér prin rotocisarea primului n: *rărunchiŭ*. Fiind asemĕnarea fonetică între rinichĭ şi rănunchĭ atât de mare, prin etimologisare poporală s'au confundat în urmă cele 2 forme, şi numai aşa au ajuns formele rănunchiŭ şi rărunchi sĕ se întrebuinţeze şi în loc de rinichĭ.

(Va urma.) NICOLAE SULICĂ.

¹) Sĕ se vadă în detaiŭ articolii mei referitori la acéstă cestiune, publicaţi în „Gazeta Transilvaniei" 1898, Nr. 106—116 şi 142—144, 1899 Nr. 35—38 şi 153—158.

¹) Sella în sens de şea obvine deja şi la scriitorii latinĭ (Veget. 6, 6, 2; Cod. Teod. 8, 5, 47; Cod. Iustin. 12, 51, 12.)

dresce comuna sa natală. El este patriotul model, pe carĭ şi alţĭ cetăţenĭ din Neveasta au pornit sĕ-l imiteze. Atarĭ esemple sunt puternice mijlóce de propagandă, de aducerea Românului la consciinţa naţională. Din nenorocire însĕ sunt atâţia Românĭ macedonenĭ în România, carĭ se bucură de-o splendidă situaţiă materială şi totuşĭ nu dau semne, că simt românesce. Bunii Românĭ din Neveasta, ca semn de adêncă recunoscinţă şi stimă, au comandat un mare portret al d-lui Dan, căruia i-se va da un loc de frunte în şcóla de fete, ca ctitor ce este.

Societatea „Brazda". Comitetul de iniţiativă al societăţei „Brazda" a grădinarilor românĭ va ţiné: o mare întrunire publică pentru constituirea Societăţii, în Bucurescĭ, sala hotelului Universal (Gabrovenĭ). Comitetul de iniţiativă al „Brazdei" a trimis 500 învitaţiunĭ personale pentru întrunirea de Dumineca viitóre. In capul acestei întreprinderĭ se află persóne, a căror posiţiune socială şi a căror competenţă în materiă este o garanţiă indiscutabilă pentru reuşita ei. In întrunirea de Dumineca viitóre adunarea va alege un comitet provisoriu şi imediat după acésta va proceda la discuţia statutelor al cărui proiect, redactat de ómenĭ specialĭ, este gata. Societatea „Brazda" va fi *cooperativă* şi se institue cu un capital de 200 mii de lei, împărţit în 8000 de acţiunĭ nominale. Succesul acestei întreprinderĭ este asigurat.

Comerciul de cereale în România. Preţul cerealelor, în special al grâului, a scădut în porturile române, deşi telegramele ce vin din porturile Americei anunţă urcărĭ considerabile. Causa acestei scăderĭ nu este prin urmare lipsa de cererĭ. Din contră porturile americane sunt în plină activitate; ele trimit dilnic în Europa vase încărcate cu grâu, care este vêndut chiar dela plecarea vapórelor. Scăderea provine, — dice „Rom. Jună" — după cât ne asigură un mare esportator, din causa lipsei de vapóre. In porturile Brăila, Galaţĭ şi Constanţa s'au grămădit mărfurĭ multe şi cumpărătorii sunt nevoiţĭ sĕ le depună în magazii, căcĭ nu se găsesc vase pentru a încărca productele şi a-le espedia. Lipsa de vapóre a făcut sĕ se urce navlul în mod neobicĭnuit, peste îndoit preţul din epocile normale. Causa pentru care lipsesc vapórele de încărcare este rĕsboiul din China. Vasele au fost angajate cu transportarea soldaţilor şi muniţiunilor de rĕsboiŭ. Mărfurile, carĭ sosesc în porturĭ nu sunt căutate; căcĭ esportatorii au închis tóte capitalurile lor în producte, pe care nu le pot esporta; pe când, décă ar fi vase, îndată ce încărcările se fac, esportatorii pot ridica banii dela bancherĭ pe basa conosamentelor acestor vase, şi operaţiile sunt astfel, înlesnite.

Stipendii. Primim spre publicare următorul concurs: „Pentru dobêndirea stipendielor din fundaţiunea vicarului Kŏszeghy se escrie concurs cu termin până la 15 Octomvrie st. n. Pot concurge iurişti şi studenţĭ gimnasialĭ românĭ de origine nobilă din Maramureş. La recurse sunt a-se alătura carte de botez, atestat despre origine nobilă şi testimoniul din anul şcolar trecut. Recursele titulate către comitat sunt a-se trimite la Tit *Bud*, vicarul Maramureşului".

Concert. După cum am mai anunţat, concertul d-şórelor Elsa şi Grete Krummel, cu binevoitorul concurs al d-nei Dima, se va da poimâne, Miercurĭ, în 3 Octomvrie n. în sala nouă dela Redută. Inceputul la 8 óre séra.

Contra curtuasiei în corespondenţă. Ministrul unguresc de comerciŭ a dat o circulară către funcţionarii de sub jurisdicţiunea sa prin care le ordónă, ca în viitor sĕ omită din corespondenţe cuvintele de curtuasiă, ca „*cu stimă*", „*sĕ am onóre*", „*preţuit*" etc. In Budapesta ordinaţiunea a fost rĕspândită repede dela direcţiunea de postă la primăriă, de aci la secţiunĭ şi aşa mai departe.

In şantierul naval al Regiei, dela Turnu-Severin, s'a început repararea vaporului bulgăresc *Krum*.

Stipendii militare pentru medicinişti. Ministrul de rĕsboiŭ prin un ordin apărut de curênd declară de nou, că mediciniştilor, carĭ se obligă a servì şése anĭ ca medicĭ în armată, li-se pun la disposiţiă stipendii deja cu începerea semestrului de iérnă al anului şcolar curent. La aceste stipendii pot reflecta chiar şi mediciniştii din cursul prim.

Archierei în contra emigrărilor. Fişpanul comitatului Vesprim, Fr. Fenyvessy, ceruse într'una din sĕptĕmânile trecute întrevenirea archiereilor pentru a împiedeca emigrările în comitatele de dincolo de Dunăre, carĭ tot mai mult se sporesc. In urma acestei cererĭ, episcopul Vesprimului Hornig a provocat pe preoţii din diecesa sa, ca sĕ facă tot ce se póte pentru împiedecarea emigrărilor; la acelaşĭ îndemn şi acelaşĭ lucru l'a făcut şi abatele din Panonhalma.

Nomenclatura stradelor Bucurescilor. D-l B. P. Hajdeu, care a fost însărcinat de consiliul comunal cu noua nomenclatură a stradelor Bucurescilor, a terminat lucrarea şi ea va fi depusă la consiliu, care o va vota în bloc. Relaţia dată de unele diare, cum-că pentru acéstă lucrare a fost numită o comisiune, compusă din mai multe persóne, este greşită. Consiliul comunal a făcut apel la d-l Hajdeu pentru facerea acestei lucrărĭ, şi d-sa a terminat'o singur, numai cu ajutorul unui secretar, pe care 'i-l'a pus comuna la disposiţiă. Nomenclatura stradelor e stabilită pe base istorice.

Cai din Ungaria esportaţĭ în Anglia. Ni-se scrie următórele: In anul curent s'au transportat din Fiume cu vaporul peste 10,000 de cai pentru Anglia. Caii au fost cumpăraţĭ din Ungaria şi transportaţĭ cu trenul până la Fiume. In fie-care vagon au fost dela 6 până la 10 cai. In Fiume ei s'au încărcat pe vapor, facêndu-se la fiă-care cal un mic staul, atâta cât încape calul. Ingrijitorii de cai pe viagiu capéta pe di 3 coróne şi de mâncare; fiă-care servitor are sub comanda sa 10 cai, îngrijesce de ei şi le dă de mâncare. Caii au fost transportaţĭ cu următórele vapóre englese pentru Africa de Sud (Transvaal) şi anume: Cu vaporul Mount Lebanon în 27 Februarie 485 cai, Gleenmorwen 8 Martie 508, Elmdene în 18 Martie 427, City of Luknof în 22 Martie 851, Monkseaton în 29 Martie 660, Leitrim în 2 Aprilie 745, Dunmoore în 9 Aprilie 791, Uganda în 19 Aprilie 251, Sussex în 16 Maiŭ 944, Camming în 26 Maiŭ 727, Mattin în 12 Iunie 549, Rembrand 23 Iulie 903, Suffolk în 24 August 930, Kent în 18 Semptemvrie 960 şi cu Milwankee în 24 Septemvrie 1144. In total 10,875 cai. Aşadéră au plecat din Fiume 15 bastimente cu vapor, cel ultim în 24 Septemvrie st. n. cu 1144 cai şi nutreţ pentru ei, fên, ovĕs şi orz, paie şi altele.

Pianine fórte puţin usate se află de vêndare cu preţurĭ fórte avantagióse. Informaţiunĭ la administraţia „Gazetei Transilvaniei".

Congresul de pace femenin.

Despre şedinţa de deschidere a acestui congres femenin internaţional primesce „Universul" din Bucurescĭ următorul raport telegrafic dela Paris cu data de 15 (28) Sept.:

Adĭ la palatul egiptén dela Trocadero s'a deschis congresul internaţional pentru pace al femeilor.

Lume era fórte multă.

D-na *Smara*, delegata României, a ţinut un strălucit discurs în care a arătat mai ales necesitatea propagandei pacifice prin educaţie. D-na Smara şĭ-a terminat discursul prin următórele cuvinte:

„Abolirea rĕsboiului este un act mult mai gigantic ca acéstă esposiţie universală aşa de bine reuşită; numai Francia, acest far intelectual, care de secolĭ luminéză tóte ţĕrile din lume şi care are spre devisă aceste trei sublime cuvinte: „Libertate, egalitate, fraternitate", se póte însărcina cu acésta întrebuinţând tótă forţa morală spre a face din ea devisa tuturor naţiunilor; atuncĭ, numai atuncĭ se va puté dice: „Trăéscă republica Globului! Trăéscă pacea universală! Trăéscă Francia!"

„Dér noi, avé-vom noi fericirea sĕ vedem fâlfăind acest stindard alb? Cu descoperirile dilnice astronomice şi electrice cine scie décă nu va fi împlântat în Marte, Sirius séu stéua polară.

Dér ţĕrîna nóstră! Va tresări la adêncimĭ de metri, dér sĕ sperăm, că descendenţii noştri, cu tóte schimbările secolului al XX-lea, îşĭ vor reaminti că pentru abolirea rĕsboiului, noi am fost carĭ am luptat şi că stindardul alb a fost ţesut de femei în anul de graţie 1900 la Paris la primul congres pentru pacea universală.

Apoi d-na Smara a depus următórele conclusiunĭ:

„1) Pentru abolirea rĕsboiului, trebue o schimbare completă a legilor, a obiceiurilor, a faptelor, ast-fel că rassa umană sĕ fie regenerată; pentru acésta omenirea are nevoe de-o educaţiune specială, ca orĭ ce popor sĕ ajungă a-şĭ revindeca drepturile sale pe alte căi decât pe acelea ale rĕsbunărei şi ale rĕsboiului.

„2) Pentru acéstă educaţiune trebuesc escluse capitolele din biblie, din istorie şi din geografie, carĭ împing la revendicarea drepturilor, la asprime, la rĕsboiŭ.

„3) A înlocui aceste capitole în cărţile şcolare prin esemple şi modele de virtute şi bunătate pentru semeni noştri; astfel ca copii noştri sĕ créscă cu ideea de pace, idee a Mântuitorului nostru care începea şi sfîrşea orĭ-ce predică cu Pace vouĕ.

„4) A se interveni pe tóte căile ca diarele sĕ nu mai publice nicĭ o informaţiune care ar da ideea de crimă, persecuţiune, revoluţiune, rĕsboiŭ.

„5) Negrul rĕsboiu al anarchiştilor fiind încă şi mai teribil decât rĕsbóiele declarate la lumina dilei, mumele, soţiile, surorile sĕ întrebuinţeze tóte mijlócele de carĭ dispun faţă de fie-care menbru al familiei lor spre a-i convinge, că acest rĕsboiu este cel mai miserabil din tóte rĕsbóiele, astfel ca toţĭ feciorii tuturor ţĕrilor de pe glob sĕ pótă chiar de pe genunchii lor sĕ-l privéscă cu onóre."

După-ce şĭ-a sfârşit discursul, d-na Smara a fost viu felicitată.

Anexarea Mandşuriei la Rusia.

Din Petersburg se anunţă, cu data de 11 Septemvrie, că generalul Gribsky, guvernator militar al provinciei Amur, a publicat un regulament motivat de telegrama generalului Gredocoff, guvernator civil al aceleeaşĭ provincĭĭ; prin acéstă telegramă se ordonă ca tóte regiunile Mandşuriei ocupate de către trupele rusescĭ sĕ fiă puse d'acum încolo sub legile şi autorităţile rusescĭ.

Textul acestui regulament e următorul:

1) Proclam, că teritoriul Mandşurilor, Transzea, cum şi malul drept al Amurului ocupate de către trupele rusescĭ, sunt anexate la Rusia;

2) Reîntórcerea supuşilor chinesĭ pe teritoriul Transzea, cum şi pe malul rusesc séu malul stâng al Amurului e interdisă. Aceste terenurĭ vor fi consacrate colonisării rusescĭ.

3) Oraşul Aigoun, până acum chinesesc, şi stabilimentele din Sakhalin, cum şi teritoriile limitrofe, sunt în mod provisoriŭ remise esclusiv în mânile autorităţilor militare rusescĭ, şi nicĭ un particular, sub nicĭ un motiv, nu se va puté stabili în acele regiunĭ;

4) Disul oraş Aigoun şi stabilimentele din Saukhalin nu vor puté fi restabilite din ruinele lor. Numai edificiile chinesescĭ aflate încă în fiinţă vor fi cruţate spre a servi pentru cantonarea trupelor rusescĭ şi pentru înmagazinarea provisiunilor;

5) Administraţia teritoriului ocupat pe malul stâng al rîului de către trupele rusescĭ, cum şi administraţia temporală a regiunilor de dincolo de rîul Zea, sunt încredinţate comisarului rus al frontierei, până ce teritoriile vor fi concedate populaţiunilor de rasă ruséscă. Oraşul Aigoun va servi drept reşedinţă comisarului frontierei.

Pe lângă acest regulament, generalul Gribsky a adresat o proclamaţiune popórelor Mandşuriei, prin care declară, că anexarea Mandşuriei póte fi considerată drept pedépsă a atacului contra Blagowecenskului.

ULTIME SCIRI.

Shanghai, 1 Octomvrie. Un edict împĕrătesc blaméză pe miniştri (chinesĭ), pentru-că au favorisat mişcarea Boxerilor. Patru prinţĭ au fost degradaţĭ. Prinţul Tuan îşĭ pierde oficiile şi apanagele sale şi se va preda tribunalului Curţii pentru a fi aspru pedepsit.

DIVERSE.

O pedépsă originală. Una dintre pedepsele de închisóre din cele mai micĭ, ce s'au pomenit până acum, s'a pronunţat dilele trecute de către poliţia din New-Jersey asupra unui ţĕran. S'a întêmplat adecă, că un ţĕran a cădut leşinat pe stradă, se credea, că a cădut în urma unei isolaţii. Incurênd s'a constatat însĕ, că el căduse fiind beat. Când ameţitul s'a deşteptat a spus, că a beut numai două păhărele de rachiu — contra fierbinţelei. Tĕranul a adurmit şi s'a tredit în spital. Poliţia l'a pedepsit la 16 minute închisóre. Sermanul om a fost numai decât închis, cu orologiul în mână aştepta sĕ trécă cele 15 minute de osândă, ca sĕ fiă liberat. „Lăsati-mĕ afară!" se ruga închisul după un pătrar de óră. „Orologiul d-tale grăbesce", îi rĕspunse păzitorul, „încă mai ai sĕ stai un minut". Acest minut i-s'a părut închisului mult, mai mult, decât tóte celelalte 15 minute.

•

Cânele — cerşitor. Oraşul New-York are un câne unic în felul sĕu, cu numele Jip. Acest câne în tóte dilele umblă pe stradele cele mai frequentate de ómenĭ, carĭ în tot timpul îi umple punga cu parale. Jip e cerşitorul cel mai mare din lume. Pe spate pórtă o lădiţă de lemn cu inscripţia: „Daţĭ ceva pentru spitalul copiilor săracĭ", şi ómenii dau' deórece rugarea unui câne e mai mult ascultată, decât a de-aprópelui. Astfel cânele în timp de doi anĭ a colectat pentru spitalul copiilor suma de 25,000 dolarĭ.

*

Vechimea hârtiei. Chinesii o cunosc fórte de mult şi o fac din dudĭ. In Samarcanda a fost cea mai veche fabrică de hârtie de petice în 704. Arabii luaseră model dela Chinesĭ, dér înlocuiră dudĭĭ prin peticĭ. In 794 era altă fabrică în Bagdad, apoi se înteméză pretutindenĭ unde se întinse domnia Arabilor. Cea mai veche hârtiă de in e din 800. Tóte aceste încheierĭ s'au scos din însemnata colecţiă de hârtie şi papirurĭ a arhiducelui Reiner, colecţie, care cuprinde modele din vécul al 14 înainte de Christos până în al 14 după Christos. Firesce că pentru cele mai vechĭ timpurĭ n'are hârtie, ci papir făcută din măduvă de papir.

Literatură.

Noţiunĭ de Economia Vitelor, preţiósa scriere economică a d-lui *I. St. Furtuna*, ediţiunea *a treia* cu 137 ilustraţiunĭ şi 224 pag. Opul acesta nu se ocupă numai cu vitele, ci cu tot ce privesce o bună gospodăriă, începênd dela boi, cai, oi, capre, porcĭ, măgarĭ, şi aşa pe rênd până la cel din urmă puiŭ de găină, gâscă, curcă, raţă, ba merge chiar până la ouă arătând şi acestea cum se păstréză, carĭ sunt mai bune etc. Acest op economic scris cu multă cunoscinţă de causă şi fórte bogat în cuprins, a fost premiat de Societatea centrală de agricultură din România şi e aprobat de ministeriul român al cultelor şi instrucţiunei publice pentru şcólele şi pentru bibliotecile poporale. Se póte procura şi dela Tipografia „A. Mureşianu" cu 2 cor. (plus 10 banĭ porto.)

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţî:

Scrierĭ scolare.

Istoria pedagogiei de *V. Gr. Borgovan* O carte nouă şi de mare interes pentru toţĭ bărbaţii de şcólă. Preţul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul scólelor poporalĭ din diecesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor). Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechiŭ) costă 25 cr., ér partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Cântul în şcóla poporală de *Iuliu Pop*, învĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catechetic pentru primii anĭ şcolasticĭ, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învĕţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, profesor la seminariul din Blaşiu Preţul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„Invĕţătură creştinéscă“ séu *Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cath. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinióră al Gherlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtăţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag., format 8⁰, e legată solid şi costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Gramatica limbei române, pentru şcólele inferióre, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu*. Partea I. Etimologia. *Ediţiunea II.* Preţul 50 banĭ.

Cărţĭ cu preţurĭ reduse.

Atragem atenţiunea cetitorilor asupra cărţilor de mai jos, carĭ se vênd cu preţurĭ reduse, ba chiar *numai pe jumĕtate, de cum s'au vêndut până acum.*

1) *Lascar Viorescu, **O icónă a Moldovei din 1851** de Wilhelm de Kotzebue.* E cunoscută acéstă scriere ca o lucrare istorică de mare valóre în literatura nóstră, Conţine 268 pag. cu tipar curat şi hârtie de lux. Preţul în loc de 4 cor., cum s'a vêndut până acum, este adĭ numai *2 cor.* (+ 30 banĭ porto.)

2) ***Poesii** de Veronica Micle*, regretata nóstră poetă. Conţine 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu *1 cor. 50 b.* (+ 10 b. porto).

3) ***Poesii complecte** de Carol Scrob.* Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaţilor noştri şi poesiile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Preţul s'a redus dela 4 la *2 cor.* (+ 20 b. porto).

4) ***Instrucţiunea gimnasticei** în scólele de băeţĭ şi de fete.* Cu 57 figurĭ în text, de *D. Ionescu*, profesor de gimnastică la liceul Lazăr şi la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ. Preţ. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sémă pentru învĕţătorĭ.

5) ***Originea monedelor** (a banilor) de M. C. Suţu*, o interesantă conferenţă ţinută la Ateneul Român din Bucurescĭ. In loc de 1 leu se vinde cu 50 banĭ.

6) ***Poesii** de F. M. Stoenescu.* Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut şi bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română şi versurile sale frumóse nu au lipsă de laudă, căcĭ se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) ***„Vréĭ sĕ te iubéscă bărbatul?*** Broşura cu acest titlu conţine poveţe practice seriόse şi fórte potrivite pentru familiile bune. Preţul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto).

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face orĭ şi când pe timp mai indelungat séu lunare.

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Septemb. 1900.

Renta ung. de aur 4%	114.–
Renta de coróne ung. 4%	90.50
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.50
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	97.65
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	89.50
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	163.25
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	—.–
Renta de argint austr.	96.95
Renta de hârtie austr.	96.65
Renta de aur austr.	115.05
Losurĭ din 1860.	132.–
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	17.02
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	662.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	641.50
Napoleondorĭ	19.28
Mărcĭ imperiale	118.35
London vista	242.07½
Paris vista	96.30
Rente de coróne austr. 4%	97.20
Note italiene	90.40

Cursul pieţei Braşov.

Din 1 Octomvrie. 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.08	Vênd.	19.10
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.90
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.20	Vênd.	19.30
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—